

**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 23. oktober 2008 truffet vedtak i

Sak nr: 35/08 (arkivnr: 200800396-44)

Saken gjelder: Klage fra advokat A på tingrettsdommer B og konstituert tingrettsdommer C ved X tingrett

Utvalgsmedlemmer: Eva Nygaard Ottesen (leder)
Jon Høyland
Halvor Kjølstad
Trine Buttingsrud Mathiesen
Wenche Frogn Sellæg

Offentlighet: Vedtaket er offentlig, jf. offentlighetsloven § 2.

Vedtak:

1. Klagen mot tingrettsdommer B avvises.
2. Klagen mot konstituert tingrettsdommer Cs opptreden avvises for den del som knytter seg til forhold som ligger utenfor klagefristen på tre måneder.
3. Det foreligger for øvrig ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor konstituert tingrettsdommer C.

Innledning:

Ved brev av 20. mai 2008 har advokat A inngitt klage på tingrettsdommer B og konstituert tingrettsdommer C ved X tingrett. Klagen gjelder dommeratferd og sen saksbehandling. Klagen er forelagt de innklagede dommerne. Tingrettsdommer B avga uttalelse 17. juli 2008. Konstituert tingrettsdommer C avga uttalelse 25. juni 2008. Sorenskriver D, domstolleder ved X tingrett, er orientert om klagen og har avgitt uttalelse 18. august 2008.

Utvalget har videre innhentet uttalelse fra meddommerne E og F, de sakkyndige psykologene G og H og prosessfullmektig for motparten, advokat I.

Klagen er supplert ved brev av 7. juli, 19. juli og 3. september 2008.

Saksfremstilling:

Klagen er knyttet til en sak om barnefordeling ved X tingrett.

X tingrett mottok begjæring om midlertidig avgjørelse 1. juni 2007. Saksøker var representert ved advokat A. Saken ble tildelt tingrettsdommer B ved X tingrett.

X tingrett berammet det første rettsmøtet til 28. juni 2007. Saksøker var på dette tidspunktet bortreist og rettsmøtet ble avlyst. Flere forsøk på å beramme forberedende rettsmøte mislyktes av forskjellige grunner, før det første forberedende rettsmøtet ble holdt 17. september 2007. I etterkant av rettsmøtet gjennomførte tingrettsdommer B samtaler med to av barna i saken.

Stevning i saken ble inngitt 29. september 2007 av advokat A på vegne av sin klient.

Saken ble overført til konstituert tingrettsdommer C 31. oktober 2007 etter anmodning fra tingrettsdommer B.

Nytt rettsmøte ble holdt 6. november 2007. I møtet deltok sakkyndig psykolog G. Partene ble enige om at den sakkyndige psykologen skulle gjennomføre samtaler med barna og foreldrene, og nytt rettsmøte ble berammet til 30. november 2007.

I rettsmøtet 30. november 2007 kom partene ikke til enighet om et forlik. Nytt rettsmøte ble holdt 4. februar 2008. Partene kom heller ikke til enighet i dette rettsmøtet. Hovedforhandling ble berammet til 13. mai 2008.

Hovedforhandling i saken ble gjennomført 13.-15. mai 2008. Under hovedforhandlingen deltok sakkyndig psykolog H. Saken ble forlikt under hovedforhandlingens siste dag.

Klager – advokat A – har i hovedsak vist til følgende:

Klagen er knyttet til X tingretts behandling av sak om barnefordeling. Klagen gjelder sen saksbehandling og dommeropptreden. Den delen av klagen som omhandler dommeropptreden, gjelder konstituert tingrettsdommer C.

I Sen saksbehandling

Saken ble behandlet av tingrettsdommer B fra 31. mai 2007 til 30. oktober 2007, og deretter av konstituert tingrettsdommer C frem til saken ble forlikt 15. mai 2008.

Begjæringen om midlertidig avgjørelse ble fremsatt 31. mai 2007. Da saken ble forlikt 15. mai 2008, altså nesten ett år senere, var midlertidig avgjørelse ennå ikke truffet. Det forelå ingen forhold som tilsa så lang saksbehandlingstid. Dersom dommeren mente det ikke var grunnlag for kravet om en midlertidig bostedsordning på bakgrunn av sakens opplysninger, burde han avsagt kjennelse om det og ikke bare latt saken bli liggende.

Stevning i saken ble uttatt 29. september 2008. Saken lå altså uavklart i X tingrett i sju måneder og 17 dager. Det forelå ingen forhold som tilsa så lang saksbehandlingstid.

I henhold til Ot.prp. 29 (2002-2003) skal barnefordelingssaker normalt behandles innenfor 4 måneder. Begjæring om midlertidig avgjørelse skal treffes straks.

II Dommeropptreden

Grunnlaget for klagen er forlikspres, manglende respekt for parten og press overfor partene til å skifte prosessfullmektiger.

Fra klagen hitsettes:

” a) Press til å forlike/manglende respekt for partens standpunkt

I rettsmøtet 4. februar 2008 presset dommeren den ene parten ensidig og i samlet rett med motparten til stede i sammenhengende **4 timer** til tross for at parten understreket at hun ikke ønsket den avtalen dommeren hadde foreslått. Presset var så hardt at parten til slutt knakk sammen og måtte i ettertid søke hjelp. I telefonsamtale noen dager senere fortsatte dommeren sitt press.

Det vises til vedlagte saksfremstilling i eget notat.”

Han viser til uttalelser i Ot.prp.nr. 29 (2002-2003) under avsnittet ”Til § 59 Sakshandsaminga”.

Fra klagen hitsettes videre:

”b) Manglende respekt for parten

I rettsmøtet 13. mai 2008 ga dommeren flere ganger uttrykk for at retten ikke trodde på parten, til tross for at bevisføring ikke var sluttført. Bevisføringen ville kunne bekreftet partens uttalelser.

Dommeren avbrøt og kom med uttalelser overfor den ene parten slik at den sakkyndige til slutt måtte avbryte og si: "La oss høre hva moren har å si!"

I enhver sak, ikke minst saker som gjelder barn, er det viktig å lytte til partene og vitner før man inntar fastlåste standpunkter.”

Videre ble det presset voldsomt på for at partene skulle forlike seg, til tross for at partene åpenbart ikke ville være enige i en slik løsning.

Det hitsettes videre fra klagen:

” c) Press overfor partene til å skifte ut sine advokater

Ved flere uttalelser i rettsmøtet 13. - 15. mai 2008, mens alle var til stede, presset dommeren partene til å skifte ut begge advokatene. Dette skjedde ved direkte uttalelser og ved allikevel å gå inn i et forhandlingsmøte der partene og den sakkyndige alene var samlet, til tross for at dette var i strid med den avtalte ordningen. Advokatene ble ikke varslet om dette.

Det frie advokatvalget er grunnleggende i norsk rettspleie. For partene vil et advokatskifte være både kostnadsdrivende og beklagelig fordi man har brukt ressurser på å sette en advokat inn i saken, en advokat man ønsker og er fortrolig med. *Dommeren har ingenting med partenes advokatvalg.*

Dersom dommeren opplevde dårlig kjemi med advokatene, er det dommeren som må vurdere om hun/han selv skal fratse saken, ikke reagere på dette med å presse partene til å skifte ut advokatene.

I herværende sak hadde ikke advokatene dårlig kjemi seg i mellom, til tross for at dommeren gjentatte ganger påsto det. Det vises til vedlagte saksfremstilling i notatet.”

Både den lange saksbehandlingstiden, unnlattelsen av å avsi midlertidig avgjørelse og sakshåndteringen, er særlig beklagelig i en sak som den foreliggende, fordi det er mindreårige barn som blir de egentlig skadelidende. Barna har levd i nesten ett år i en helt uavklart situasjon.

Saksbehandlingen har medført at konflikten mellom foreldrene har tiltatt betydelig i styrke. Det er viktig at saksbehandlingen går raskt og at dommeren søker å balansere forholdet mellom de to partene og ikke inntar ensidige holdninger.

Innklagede – tingrettsdommer B – har i hovedsak vist til følgende:

Han oppfatter at klagen overfor ham gjelder sen saksbehandling.

Saken ble fordelt til ham 4. juni 2007. Det er riktig at han kontaktet A på telefon da B uriktig trodde at en ren begjæring om midlertidig forføyning skulle til namsmannen.

Han så det som uaktuelt å avgjøre begjæringen om midlertidig forføyning uten å høre motparten. Det var mest praktisk at dette skjedde i et saksforberedende møte. Sannsynligvis ble rettsmøte berammet til første ledige dag for ham, 28. juni 2007. Beklageligvis fikk verken han eller saksbehandleren ved X tingrett med seg at saksøker da var opplyst å være utenlands. Allerede 20. juni 2007 ble nytt rettsmøte forsøkt berammet. Det er riktig at advokat I ved feil i retten ikke ble varslet om at rettsmøtet var berammet til 14. september. Rettsmøtet ble til slutt avholdt 17. september 2007.

Han opplevde det etter hvert som ubehagelig å snakke med advokat A og ba derfor om at saken ble overført til en annen dommer.

Fra uttalelsen til tingrettsdommer B hitsettes:

”Utgangspunktet for denne type saker er å få foreldra til å bli enige, ikke å få en raskest mulig rettslig avgjørelse. Det er til det beste for barna. Sakene blir prioritert, men jeg mener fortsatt at det ikke var grunnlag for noen midlertidig avgjørelse mens jeg hadde saka. Etter gjennomgang av tilsvaret, etter det saksforberedende møtet og etter å ha hørt barna, var og er det mitt syn at det her ville skade klimaet med en midlertidig avgjørelse, og at det ikke var noen prekær situasjon som gjorde slik avgjørelse nødvendig, uansett hva adv. A mener.

Det ble beklageligvis noe kommunikasjonssvikt i samband med å få saka opp, men jeg mener retten forsøkte så godt den kunne å få behandla saka så fort som mulig.

Adv. A fikk i følge notatet oppdraget i januar 2007. Først rett før skoleferien ble det tatt ut begjæring om midlertidig forføyning. I og med at motparten i utgangspunktet bør høres – det var ikke noe i denne saka som gjorde dette betenkelig - var det ikke realistisk med midlertidig avgjørelse før ferien. Og når motparten fikk komme til orde, var det etter mitt syn uheldig og unødvendig å ta en slik avgjørelse, men langt bedre i stedet forsøke å få partene til enighet gjennom bruk av sakkyndig og nye rettsmøter.

Jeg mener det ikke er grunnlag for kritikk for sein saksbehandling.”

Innklagede – konstituert tingrettsdommer C – har i hovedsak vist til følgende:

Klagen gjelder saksbehandlingen i en barnefordelingssak. Saken har vært gitt en omfattende behandling fra X tingretts side, og klagen gjelder en rekke forhold.

Tvistetema i saken var spørsmålet om daglig omsorg for tre velfungerende barn. På grunn av barnas alder var dette en sak hvor barna har ubetinget uttalerett. Det ble derfor lagt til rette for at barna skulle få anledning til å si sin mening før avgjørelse ble tatt.

Det ble forsøkt meklet etter konflikt- og forsoningsmodellen, men dette førte ikke frem. Hovedforhandling ble derfor berammet. Med bistand fra rettsoppnevnt sakkyndig ble det meklet mellom partene og det ble inngått rettsforlik tredje rettsdag.

Til den delen av klagen som gjelder saksbehandlingen, har tingrettsdommer C blant annet uttalt følgende:

”Da jeg overtok saken var det etter min vurdering riktig å raskt ta kontakt med prosessfullmektigene for å avklare videre håndtering. Jeg tok derfor samme dag kontakt med begge prosessfullmektigene, som ga uttrykk for at det var presserende å få en snarlig avklaring. Dette fremgår av vedlegg 1.

I samråd med prosessfullmektigene, og i tråd med barnelovens regler, ble det besluttet å forsøke mekling etter konflikt- og forsoningsmodellen, jf. barneloven § 59 annet ledd og barneloven § 61 nr. 1. For å komme raskt i gang ble saksforberedende møte etter barneloven § 61 nr. 1 berammet den påfølgende uke, 7. november 2007. Begge prosessfullmektigene mottok slik innkalling og ”kort orientering om behandlingen av barnefordelingssaker” (vedlegg 2 og 3). Slik innkalling ble bekreftet mottatt uten bemerkninger fra advokat A (vedlegg 4). Rettsoppnevnt sakkyndig G ble oppnevnt etter barneloven § 61 nr. 1.

Rettsens hovedanliggende har vært hver av barnas beste, jf. barneloven § 48. For jenta på 13,5 år og gutten på 17 år skal det i henhold til lovens bestemmelser ”leggjast stor vekt på kva barnet meiner”, jf. barneloven § 31. For gutten på 8,5 år skal det tillegges vekt, jf. barneloven 31. Det var derfor ikke, slik jeg vurderte det, til barnas beste å ta stilling til den midlertidige

begjæringen uten muntlige forhandlinger og samtale med barna (vedlegg 5). Dette ble meddelt på telefon og i rettens brev, jf. vedlegg 1.

Advokat I meddelte i prosesskrift datert 6. november 2007 at det var i strid med barnas beste om retten tok stilling til den midlertidige begjæringen uten muntlige forhandlinger og samtale med barna (vedlegg 5). Jeg forsto advokat A som at han var enig i dette.”

I samråd med prosessfullmektigene ble det i saksforberedende møte 7. november 2007 utferdiget mandat for den sakkyndige. Neste rettsmøte ble holdt 30. november 2007. Det ble forsøkt meklet mellom partene, men partene kom, etter betenkningstid, ikke til enighet. Nytt saksforberedende møte ble berammet til 4. februar 2008. Det kom ingen innvendinger fra advokat A på dette. Heller ikke denne gangen kom man til enighet, og hovedforhandling ble i samråd med alle involverte, berammet til 13. og 14. mai 2008.

Siden det var på det rene at partene ikke ville løse saken ved mekling, tok retten opp igjen spørsmålet om den midlertidige avgjørelsen. Retten tok opp med partene at retten vurderte det som tilstrekkelig å avvente slik midlertidig avgjørelse til hovedforhandlingen. Advokat A meddelte at han opprettholdt den midlertidige begjæringen, og samtykket i at retten ikke tok stilling til begjæringen før hovedforhandlingen, forutsatt rask beramming. Hovedforhandlingen var på det tidspunkt allerede berammet. Advokat A bekreftet i prosesskriv av 17. april 2008 at han hadde akseptert at retten ikke tok stilling til den midlertidige begjæringen før hovedforhandlingen.

Tingrettsdommer C har videre uttalt:

”Oppsummering:

Av ovennevnte fremkommer at den midlertidige begjæringen ikke har vært liggende ubehandlet uten samtykke. Utsatt avgjørelse har under min prosessledelse hele veien skjedd i overensstemmelse og etter samtykke fra advokat A. Det var etter min oppfatning verken påkrevet eller ønskelig å avsi kjennelse i løpet av den perioden saken ble forsøkt meklet. Dette har jeg oppfattet at alle var enige om. Når saken ikke ble løst ved mekling, ble det tilstrebet så rask beramming som mulig. Barna hadde på dette tidspunktet praktisert delt bosted i ett år. Det var derfor ikke en slik akutt situasjon at foreløpig avgjørelse like forut for hovedforhandlingen ville være til barnas beste. Etter min vurdering er derfor den midlertidige begjæringen behandlet i overensstemmelse med barnas beste, jf. barneloven § 48, og sånn sett i tråd med saksbehandlingsreglene i barneloven § 59 og § 60.

Jeg mener at gjennomgangen ovenfor dokumenterer at saksbehandlingen for barnefordelingssaken under min prosessledelse har fulgt reglene i barneloven § 59. Fremdriftskravet er ikke ment å være til hinder for at man søker å oppnå en samarbeidsløsning og arbeide for reduksjon av konflikten. Saken har vært prioritert, og ikke på noe tidspunkt blitt liggende ubehandlet uten at det har vært grunn til det. I denne saken mener jeg derimot å dokumentere at jeg tvert om har gjort mitt ytterste for å prioritere saken og dens fremdrift.

Dertil skal bemerkes at jeg hele tiden har tatt beslutninger etter samråd med begge prosessfullmektigene. Jeg har ikke besluttet noe i strid med prosessfullmektigenes uttalte ønske, og derfor handlet i tillit til at advokat A har vært enig i den prosess som er blitt fulgt. Det er derfor nå i ettertid vanskelig å forstå advokat A sin kritikk på dette punkt.”

Til den delen av klagen som gjelder forlikspress og manglende respekt for partenes standpunkt, har tingrettsdommer C blant annet uttalt følgende:

”For de to eldste barna på henholdsvis 17 og 13,5 år skal deres mening tillegges stor vekt, jf. barneloven § 31. Far ønsket samme løsning som barna, mens mor ønsket en annen ordning. Det var derfor ikke til å unngå at det var mor som måtte oppgi noe av sitt utgangspunkt, slik barna nå hadde uttalt seg. Det er forståelig at mor opplevde dette som vanskelig og ubehagelig. Jeg kan likevel ikke se at det var noe ved min opptreden som ikke er i samsvar med regler for god dommeradferd. Dette får man eventuelt søke nærmere avklart ved uttalelse fra den sakkyndige, psykolog G. Jeg er uansett ikke enig i at det ble utøvet press til å forlike fra min side. Dette underbygges av det faktum at det ikke ble inngått et forlik. Mor fikk tid til å tenke seg om, slik det fremgår av rettsboken.”

Til den delen av klagen som gjelder manglende respekt for parten, kjenner tingrettsdommer C seg ikke igjen i det bildet som advokat A forsøker å beskrive. Av rettsboken fra hovedforhandlingen fremkommer at mor fikk god tid til å forklare seg. Retten var videre helt tydelig overfor begge parter om at det ikke er adgang for retten til å tilkjenne delt omsorg.

Til anførselen om at hun skal ha presset partene til å skifte advokat, viser C til at samarbeidsklimaet mellom prosessfullmektigene gjennom hele prosessen, fremsto som sjeldent dårlig. I den sammenheng skal det bemerkes at den første rettsoppnevnte sakkyndige reagerte så sterkt på advokat As opptreden at hun uoppfordret uttrykte dette i et notat. Fra uttalelsen til konstituert tingrettsdommer C hitsettes videre:

”Jeg har derimot ikke presset partene til å skifte advokat. Det var far som i meklingsmøtet med den sakkyndige som foreslo dette, hvilket moren uten videre sa seg enig i. Dette kom antagelig svært overraskende på begge prosessfullmektigene, og kan hende jeg presenterte dette som initiert av meg ved å gi min tilslutning. Det endrer likevel ikke det faktum at dette utelukkende ble initiert av far.”

Meddommer – F – har i hovedsak uttalt følgende:

Han kom først inn i saken under hovedforhandlingen 13.-15. mai 2008, og han kan derfor bare uttale seg i forhold til denne delen av saken.

Etter hans mening gjorde tingrettsdommer C en fin jobb. Etter å ha hørt innledningsforedrag og vitner, mente de som dommere at foreldrene burde ta en prat med sakkyndig psykolog H uten at advokatene var tilstede. Det virket som at advokatene hang seg opp i bagateller, en del skittkasting som det ikke var noen mening med. De skulle finne ut hva som var til det beste for barna. A var mer opptatt av saken og satte foreldrene opp mot hverandre i stedet for å fokusere på en løsning som var til beste for barna.

C var konsentrert om hva som var best for barna, og fant en fin løsning.

Meddommer – E – har uttalt følgende:

”Jeg var bare til stede under hovedforhandlingen, 13. - 15. mai 2008, og kan derfor bare uttale meg om denne.

Jeg kjenner meg lite igjen i adv. As beskrivelse av hva som skjedde under hovedforhandlingen.

Men det er riktig at dommeren nevnte at partene ikke var tjent med å ha advokater som hadde så dårlig kjemi.

Det er også riktig at dommer ved avslutning av dag to, informerte om at retten hadde kommet fram til at rettsmøte neste dag skulle innledes med at partene og den sakkyndige alene skulle komme sammen. Det endte med et forlik, og det virket som moren ikke var helt fornøyd med dette forliket. Dommeren informerte da om at forliket også innebar at begge skulle bytte prosessfullmektiger.”

Sakkyndig – psykolog G – har i hovedsak uttalt følgende:

” I klagen på tingrettsdommeren C hevdes det at dommer på rettsmøte 4 februar 2008 presset den ene parten til å inngå et forlik som parten ikke selv ønsket. Slik jeg oppfattet partene i denne prosessen på rettsmøtene og i samtale med meg, uttrykte begge foreldre gjentatte ganger at de ønsket å komme til et forlik, og dermed unngå en konflikteskalerende hovedforhandling.

På rettsmøte 7 november ble det slik jeg vurderte det, forsøkt forhandlet frem en avtale hvor far innstendig ble oppfordret til å endre sitt ønske om delt omsorg, og til å gi mor daglig omsorg og mindre samvær med yngste sønn. Foreldrene ble gitt to dager å vurdere avtalen hvor på mor ønsket ytterligere endringer av avtalen. Mor ønsket også daglig omsorg for datteren. På rettsmøte 4 februar motsatte far seg ønske om endring i avtalen. På dette møte 4 februar ble altså mor oppfordret til å endre sine ønsker om daglig omsorg for datteren. Dommeren hadde altså slik jeg oppfattet det arbeidet i en forhandlingsprosess for at far skulle vike noe på sine ønsker på rettsmøte i november, og dernest forsøkte hun få mor til å endre sitt ønske på møtet 4 februar. Slik jeg oppfattet dommers opptreden var den sammenfallende med at foreldre ønsket et forlik. Det er imidlertid åpenbart at mor har opplevd dette som et for stort press fra dommers side....

.... Slik jeg oppfattet det forsøkte Dommer C å arbeide for en mekling slik at foreldre skulle lykkes å inngå forlik, og unngå hovedforhandling, slik partene sa de ønsket. I meklingsprosessen hadde dommeren en aktiv og rask fremtreden. Som sakkyndig kunne det være vanskelig å slippe til i dialogen. Jeg vil likevel ikke si meg enig i at dommeren ikke lyttet til partene slik det hevdes i klagen. Jeg oppfattet heller ikke dommer som partisk i saken, men hun tok utgangspunkt i barnas ønsker og foreldres ønske om å inngå forlik og unngå hovedforhandling. Dommere fremtrer generelt sett svært ulikt når det gjelder hvor aktive/passive de er i barnefordelingsaker.”

Sakkyndig – psykolog H – har i hovedsak uttalt følgende:

”..Erindringen av dommerens oppførsel gjennom hovedforhandlingen er for mitt vedkommende relativt klar. Inntrykket var at prosessen ville profitert på enda tydeligere styring fra hennes side. Det ble ikke oppfattet utøvelse av utidig press i den ene eller andre retningen.

I meklingssituasjonen, der begge parter ønsket å delta, erindres følgende: etter flere timers intensiv forhandling kom partene frem til to mulige løsninger mtp samvær og bosted. Dommeren ble så tilkalt, av undertegnede, for å svare på et spørsmål. Spørsmålet gjaldt hva det skulle tenkes om bruksrett til boligen. Da C formidlet at verken far eller mor ville få bruksretten til boligen var det en vesentlig forutsetning for det forliket som senere ble undertegnet.

Avslutningsvis bemerkes det at undertegnede avviste spørsmål fra den ene parts advokat. Dette skjedde etter at partene hadde forlikt saken.”

Prosessfullmektig – advokat I – har i hovedsak uttalt følgende:

Han er helt uenig i klagen, både klagen overfor B og klagen overfor C. Klagen er i stor grad basert på uriktig faktum og manglende forståelse for saksbehandlingsreglene i en barnefordelingssak etter den såkalte Follo-modellen.

Det var etter hans oppfatning klart nødvendig med et rettsmøte i sakens anledning. Dels fordi påstandene i begjæringen var så grove, dels fordi det også dreide seg om bruksrett til huset. Retten innkalte til rettsmøte under én måned etter dateringen av begjæringen. Saksøker kunne ikke møte, og deretter kom rettsferien. Barna led ingen overlast i denne perioden.

Det var han, som prosessfullmektig for faren, som begjærte nytt rettsmøte etter rettsmøtet 30. november 2007. Det er derfor ikke riktig at det var tingrettsdommer C som krevde dette.

Det er ikke riktig at tingrettsdommer C i rettsmøtet 4. februar 2008, begynte et press mot advokat As klient som varte i fire timer. Han kjenner seg heller ikke igjen i beskrivelsen av at As klient knakk sammen i rettsmøtet. Det er riktig at advokat A etterlyste en midlertidig avgjørelse. Det er imidlertid ikke riktig at dommeren uttrykte stor irritasjon over dette. Slik han oppfattet det, uttrykte hun i likhet med de andre, stor forbauselse. De hadde nettopp i rettsmøtet forsøkt å fremforhandle en midlertidig minnelig ordning som skulle gjelde frem til 1. september 2008.

Han har ikke registrert at dommer C uttrykte fiendtlig holdning overfor advokat A og hans klient eller at hun på annen måte markerte motvilje mot saksøker og prosessfullmektigene. Uttalelsen fra psykolog H der han uttalte "la oss høre hva moren har å si" var ikke rettet mot tingrettsdommer C, men mot prosessfullmektigene.

Det var en dårlig kjemi mellom prosessfullmektigene i saken. Dette skyldtes etter hans mening advokat As manglende forståelse for saksbehandlingen i slike saker, samt liten interesse for å forlike saken.

Det er riktig at dommer C hevdet at et advokatbytte var initiert av henne, når hun redegjorde for forliket. Han er imidlertid kjent med at det var hans klient som foreslo dette under forliksforhandlingene med den sakkyndige.

Etter hans vurdering er klagene grunnløse.

Domstolleder – sorenskriver D – har blant annet uttalt følgende:

Han kan ikke se at det er grunnlag for den sterke kritikk som er fremsatt av behandlingen som den aktuelle saken er gitt i X tingrett. Slik sorenskriveren ser det er det i løpet av saksbehandlingen oppnådd enighet mellom partene om at saken skal behandles etter den såkalte Follo-modellen, hvor det nettopp er et poeng å ha prøveperioder og flere rettsmøter. Både domstolen og motparten har oppfattet det slik at advokat A og hans klient har akseptert og forholdt seg til dette underveis under sakens behandling.

Sorenskriveren mener kritikken mot dommerens opptreden er grunnløs, og viser i hovedsak til den utførlige redegjørelsen dommeren har gitt.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Slik saken er opplyst, finner utvalget det åpenbart unødvendig å høre partenes muntlige forklaringer, jf. domstoloven § 238 andre ledd, andre setning. Ingen av partene har bedt om dette.

Generelt bemerkes at Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf. domstoloven § 236 første ledd.

Det følger av domstoloven § 237 fjerde ledd at ”Dommeren må klages inn for Tilsynsutvalget innen tre måneder etter at forholdet som er grunnlag for klagen fant sted, eller etter at klageren ble kjent med eller burde vært kjent med dette forholdet”. Imidlertid gir samme bestemmelse anledning for utvalget til å ta en disiplinærsak opp til behandling etter klage eller av eget tiltak, forutsatt at det ikke er gått mer enn ett år siden forholdet fant sted. Loven er formulert slik at dette er en adgang utvalget har, etter vurdering på fritt grunnlag. Klager kan ikke påberope seg noen rett til behandling av klagen etter denne bestemmelsen. I forarbeidene til bestemmelsen (Ot.prp. nr 44 (2000-2001)) uttaler departementet (s. 179) om dette spørsmål at utvalget bl.a. kan ”vektlegge om klager hadde rimelig grunn til å oversitte fristen”. Videre legger departementet til grunn som en forutsetning for å ta en forsinket klage til realitetsbehandling, ”at klagen er fremsatt så snart det forhold som umuliggjorde eller sterkt vanskeliggjorde klagen er opphørt”.

Klagen er datert 20. mai 2008. Klagefristen er derfor utløpt for den delen av klagen som knytter seg til forhold forut for 20. februar 2008. Dette gjelder blant annet konstituert tingrettsdommer Cs opptreden under rettsmøtene 4. februar 2008 og 6. og 30. november 2007. Utvalget kan ikke se at det foreligger opplysninger i saken som tilsier at utvalget bør ta denne del av klagen til behandling.

Den delen av klagen som knytter seg til forhold forut for 20. februar 2008 avvises derfor fra behandling i Tilsynsutvalget. Dette innebærer at den delen av klagen som er rettet mot tingrettsdommer B, avvises fra behandling i sin helhet. Videre avvises den delen av klagen mot tingrettsdommer Cs opptreden som knytter seg til forhold forut for 20. februar 2008. Tilsynsutvalget finner ikke grunn til å ta denne del av klagen til behandling av eget tiltak.

Etter dette er det den delen av klagen som knytter seg til tingrettsdommer Cs opptreden under hovedforhandlingen, og anførselen om lang saksbehandlingstid knyttet til henne, som utvalget tar til behandling.

Tilsynsutvalget vurderer først den delen av klagen som knytter seg til tingrettsdommer Cs opptreden under hovedforhandlingen 13.-15. mai 2008.

Det fremgår av lovforarbeidene jf. NOU 1999: 19 side 325 flg, særlig side 326 første spalte at Tilsynsutvalget forutsettes å kunne behandle "uhøvisk eller utilbørlig" atferd fra dommerens side. Det uttales blant annet at:

"Dette innebærer bl.a. at grov, ubehøvlet opptreden fra en dommers side i et rettsmøte vil kunne gjøres til gjenstand for disiplinær forfølgning. Det samme må gjelde (andre) utslag av slett møteledelse..."

Det følger av dette at klagerens anførsler om at tingrettsdommer C blant annet opptrådte respektløst overfor saksøker og initierte advokatbytte, kan behandles av utvalget.

Advokat A har vist til at tingrettsdommer C under bevisføringen uttalte at retten ikke trodde på saksøkers opplysninger om hva hun levde av per måned. Dommer C har bekreftet at hun sa dette. Dette knyttet seg til opplysninger om at saksøker levde av 1000 kroner per måned i tillegg til barnetrygd.

Tilsynsutvalget for dommere vil bemerke at en dommer har både en rett og en plikt til å gripe inn i en parts- eller vitneforklaring ved å gi uttrykk for tvil om troverdigheten av innholdet i forklaringen, dersom dette gjøres på en tilstrekkelig skånsom måte. Tilsynsutvalget kan ikke se at tingrettsdommer C grep inn på en måte som er i strid med god dommerskikk.

Utvalget legger videre til grunn, på bakgrunn av sakens opplysninger, at tingrettsdommer C i retten ga uttrykk for at hun støttet den delen av forliket som gjaldt bytte av prosessfullmektiger. Utvalget legger imidlertid til grunn at det var saksøkte som tok initiativ til et slikt bytte under forlikforhandlingene 15. mai 2008, og at det kun var psykolog H som deltok under disse forhandlingene i tillegg til partene selv.

Etter Tilsynsutvalgets oppfatning var tilslutningen til advokatbyttet fra tingrettsdommer Cs side unødvendig etter at forliket var et faktum, og bemerkningen kunne være egnet til å virke provoserende overfor prosessfullmektigene og partene. Men etter utvalgets oppfatning er ikke en slik bemerkning tilstrekkelig til å konkludere med at tingrettsdommer C har opptrådt i strid med god dommerskikk.

Advokat A har anført at den sakkyndige, psykolog H, grep inn overfor tingrettsdommer C under partsforklaringen ved utsagnet "nå må vi høre hva moren har å si". Advokat I har på sin side uttalt at denne uttalelsen ikke var rettet mot dommeren, men mot prosessfullmektigene. Tilsynsutvalget finner etter dette ikke å kunne legge til grunn at uttalelsen fra H var rettet mot tingrettsdommer C.

Tilsynsutvalget kan etter dette ikke se at konstituert tingrettsdommer C opptrådte i strid med god dommerskikk under hovedforhandlingen.

Utvalget går deretter over til å vurdere den delen av klagen mot tingrettsdommer C som knytter seg til saksbehandlingstiden.

Saker om barnefordeling skal gis prioritet i domstolene. Særlig gjelder dette i saker hvor det samtidig er fremsatt begjæring om midlertidig avgjørelse, slik tilfellet var i den aktuelle saken for X tingrett.

Tilsynsutvalget vil bemerke at saksbehandlingstiden i den aktuelle saken er svært lang isolert sett. Saksbehandlingstiden i seg selv gir imidlertid ikke et fullgodt svar på om tingretten har behandlet saken tilstrekkelig raskt. Saksbehandlingstiden må holdes opp mot de konkrete omstendigheter i den enkelte sak.

Advokat A har anført at han flere ganger etterlyste behandlingen av begjæringen om midlertidig avgjørelse og at det nesten gikk ett år fra begjæringen kom inn, til partene inngikk forlik. Tingrettsdommer C har i sin uttalelse anført at partene samtykket i at behandlingen av begjæringen om midlertidig avgjørelse skulle utstå av hensyn til forsøket på å få til en minnelig ordning. Hun har blant annet vist til rettsbok fra rettsmøtet 4. februar 2008, e-postutveksling i etterkant av rettsmøtet og til prosesskriv fra advokat A datert 6. mars 2008 og 17. april 2008. Uttalelsen fra dommer C støttes av uttalelsen fra advokat I.

Særlig under henvisning til uttalelsen i advokat As prosesskriv av 6. mars 2008, legger Tilsynsutvalget etter dette til grunn at saksøker samtykket i utsettelse av behandlingen av begjæringen om midlertidig avgjørelse. Utvalget har i den sammenhengen også merket seg at de forutsetninger for fortsatt samtykke som advokat A satte i prosesskrivet, var oppfylt ved at hovedforhandlingen allerede var berammet på dette tidspunktet. Advokat As standpunkt er gjentatt i prosesskrivet av 17. april 2008.

Selv med en isolert sett lang saksbehandlingstid, tilsier de konkrete forhold i denne saken at saksbehandlingstiden ikke var i strid med god dommerskikk.

Etter dette finner utvalget ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak overfor konstituert tingrettsdommer C.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

1. Klagen mot tingrettsdommer B avvises.
2. Klagen mot konstituert tingrettsdommer Cs opptreden avvises for den del som knytter seg til forhold som ligger utenfor klagefristen på tre måneder.
3. Det foreligger for øvrig ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor konstituert tingrettsdommer C